

Sygn. akt XV C 350/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Gdańsku XV Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Misiurna

Protokolant: stażysta Katarzyna Ignacek

po rozpoznaniu w dniu 24 marca 2016r. w Gdańsku

sprawy z powództwa M. L. (1) i małoletniego K. L. reprezentowanego przez matkę M. L. (1)

przeciwko pozwanemu (...) Spółka Akcyjna w S.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w S. na rzecz powódki M. L. (1) kwotę 110.000 zł (sto dziesięć tysięcy) wraz z odsetkami ustawowymi:

- od kwoty 75.000 zł od dnia 24.05.2012r. do dnia 31.12.2015r. , od dnia 1.01.2016r. do dnia zapłaty z odsetkami ustawowymi za opóźnienie

- od kwoty 35.000 zł od dnia 14.04.2013r. do dnia 31.12.2015r. , od dnia 1.01.2016r. do dnia zapłaty z odsetkami ustawowymi za opóźnienie;

II. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w S. na rzecz małoletniego powoda K. L. kwotę 120.000 zł (sto dwadzieścia tysięcy) wraz z odsetkami ustawowymi ;

- od kwoty 55.000 zł od dnia 24.05.2012r. do dnia 31.12.2015r. , od dnia 1.01.2016r. do dnia zapłaty z odsetkami ustawowymi za opóźnienie,

- od kwoty 65.000 zł od dnia 07.10.2013r. do dnia 31.12.2015r. , od dnia 1.01. 2016r. do dnia zapłaty z odsetkami ustawowymi za opóźnienie;

III. oddala powództwo w pozostałej części;

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powódki M. L. (1) kwotę 2723,54 zł oraz na rzecz małoletniego powoda K. L. kwotę 4391,26 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

V. nakazuje ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gdańsku od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w S. kwotę 165,96 zł , zaś od powódki M. L. (1) z zasądzonego w pkt I roszczenia kwotę 308,22 zł tytułem zwrotu części kosztów sądowych.

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 18 kwietnia 2014r. powodowie M. L. (1), małoletni K. L. reprezentowany przez przedstawiciela ustawowego M. L. (1), S. L., M. L. (2), D. L. i B. G. domagali się zasądzenia od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w S.:

- na rzecz M. L. (1) kwoty 225.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 maja 2012r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia i kwoty 135.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 kwietnia 2013r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania;
- na rzecz małoletniego K. L. kwoty 225.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 24 maja 2012r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia i kwoty 85.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 7 października 2013r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania;
- na rzecz S. L. kwoty 170.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 4 listopada 2012r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia;
- na rzecz M. L. (2) kwoty 170.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 4 listopada 2012r. do dnia zapłaty;
- na rzecz D. L. kwoty 135.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 4 listopada 2012r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia;
- na rzecz B. G. kwoty 135.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 kwietnia 2013r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia

oraz zasądzenia kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wskazali, że w dniu 15 lutego 2012r. około godz. 11:30 w miejscowości D. doszło do wypadku komunikacyjnego, wskutek którego śmierć poniósł R. L., mąż M. L. (1), ojciec małoletniego K. L., syn S. L. i M. L. (2), brat D. L. i B. G.. Sprawcą wypadku był P. P., kierujący samochodem marki m. (...) o nr rej. (...), który z niewiadomych przyczyn zjechał na przeciwległy pas ruchu i uderzył w przydrożne drzewo. R. L. podróżował w jego samochodzie. M. L. (1) w piśmie z dnia 20 kwietnia 2012r. doręczonym pozwanemu w dniu 23 kwietnia 2012r. zgłosiła szkodę domagając się kwoty 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 6.490 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu. Pozwany decyzją z dnia 8 maja 2012r. wypłacił jej 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz 6.490 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu. Decyzją z dnia 22 marca 2013r. przyznał jej dodatkowo kwotę 15.000 zł tytułem odszkodowania oraz kwotę 5.000 zł tytułem zwrotu kosztów nagrobka. K. L. w piśmie z dnia 20 kwietnia 2012r. doręczonym pozwanemu w dniu 23 kwietnia 2012r. zgłosił szkodę domagając się kwoty 250.000 zł tytułem odszkodowania. Pozwany decyzją z dnia 9 maja 2012r. wypłacił mu kwotę 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 6.490 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu. Decyzją z dnia 18 września 2012r. przyznał mu dodatkowo kwotę 15.000 zł tytułem odszkodowania. S. L. w piśmie z dnia 3 października 2012r. doręczonym pozwanemu w dniu 4 października 2012r. zgłosił szkodę domagając się kwoty 200.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Pozwany decyzją z dnia 30 października 2012r. wypłacił mu kwotę 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia. M. L. (2) w piśmie z dnia 3 października 2012r. doręczonym pozwanemu w dniu 4 października 2012r. zgłosiła szkodę domagając się kwoty 200.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Pozwany decyzją z dnia 30 października 2012r. wypłacił jej kwotę 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia. B. G. w piśmie z dnia 11 marca 2013r. doręczonym pozwanemu w dniu 13 marca 2012r. zgłosiła szkodę domagając się kwoty 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Pozwany decyzją z dnia 18 marca 2012r. wypłacił jej kwotę 15.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Podnieśli, że doznana przez nich krzywda wynika z ujemnych przeżyć związanych ze śmiercią bliskiej im osoby. Zmarły był osobą godną zaufania, podporą wszystkich domowników, którym nigdy nie odmawiał pomocy, miał bardzo pozytywny wpływ na ich życie. Jego śmierć stanowiła dla nich ogromne negatywne przeżycie. Powódka M. L. (1) i zmarły stanowili zgodne małżeństwo, obdarzające się głębokim uczuciem. Wspólnie wychowywali rocznego synka. Dla powódki wiadomość o śmierci męża była ogromnym przeżyciem. W dacie jego śmierci miała 27 lat i już stała się wdową, samotną, zatroskaną, obarzoną wszystkimi domowymi obowiązkami, które do tej pory dzieliła z mężem. Zdarzenie to wywołało u niej nieustanną obawę o życie i zdrowie syna. K. L. w dacie śmierci ojca miał rok. Zdarzenie to bezpowrotnie pozbawiło go możliwości budowania relacji z ojcem. Został zmuszony do życia w niepełnej rodzinie. Wskutek śmierci R. L. została zerwana więź rodzinna jego z rodzicami S. L. i M. L. (2). Zmarły utrzymywał stały kontakt z rodzicami i pomagał im. Z uwagi na to tragiczne zdarzenie odczuwają stały lęk przez utratą i bezpieczeństwem najbliższych. Odczuwają smutek i bezsilność. D. L. i B. G. odczuwają silny smutek po stracie brata. Zmarły, pomimo

że miał własną rodzinę stale obecny był w ich życiu. Stracili poczucie bezpieczeństwa i ogarnia ich strach o zdrowie najbliższych. Uzasadniając żądanie w przedmiocie odszkodowania za pogorszenie się sytuacji życiowej powodowie M. L. (1) i K. L. wskazali, że wskutek śmierci R. L. utracili dodatkowe źródło dochodu oraz zostali pozbawieni szansy polepszenia warunków bytowych, a także wartości niepoliczalnych w postaci wykonywania obowiązków domowych oraz współdziałania w wychowaniu dziecka. R. L. prowadził własną działalność gospodarczą w ramach, której wykonywał prace budowlane. Zawiesił swoją działalność gospodarczą i wykonywał prace w oparciu o umowy o dzieło na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w G.. Oceniany był jako dobry i sumienny pracownik. Jego zarobki stanowiły znaczną część budżetu domowego. Powódka nie będzie w stanie zapewnić swojemu synowi takiego standardu życia, jakiego mógłby oczekiwać, gdyby miał oboje rodziców. Powódka otrzymuje wynagrodzenie za pracę w wysokości 1954,37 zł. W wyniku śmierci męża utraciła znaczące wsparcie finansowe. Gdy mąż żył wspólnie zdecydowali się na wybudowanie domu. Wypadek spowodował, że na niej spoczął obowiązek wykonania wszelkich prac wykończeniowych. Na skutek śmierci męża utraciła znaczące wsparcie finansowe z jego strony. Mąż pomagał jej również w pracach domowych. Została pozbawiona wszelkiej pomocy, a jej sytuacja finansowa uległa znacznemu pogorszeniu. W jej ocenie kwota 135.000 zł będzie adekwatna do szkody jakiej doznała na skutek znacznego pogorszenia się jej sytuacji życiowej. Małoletni powód K. L. utracił nie tylko wsparcie finansowe, ale przede wszystkim został pozbawiony osobistego wkładu zmarłego w jego wychowanie i wykształcenie. Został pozbawiony na zawsze wsparcia ze strony ojca, dlatego też kwota 85.000 zł w należyty sposób zrekompensuje pogorszenie się jego sytuacji życiowej, co nastąpiło na skutek śmierci bliskiej mu osoby.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powodów kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wskazał, że wypłacił na rzecz powodów zadośćuczynienie oraz odszkodowanie, których wysokość w jego ocenie jest adekwatna do zakresu doznanej przez nich krzywdy. Żądanie powodów zapłaty dodatkowych świadczeń jest jego zdaniem wygórowane i znacznie przewyższa charakter i wielkość tej krzywdy. Zarzucił, że roszczenie powodów jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, jak również, że powodowie nie wykazali w żaden sposób wysokości dochodzonych przez siebie świadczeń. Brak jest dowodów, które wskazywałyby, że na skutek śmierci R. L. towarzyszył im nadmierny skutek, że radzili sobie gorzej z problemami życia codziennego, że leczyli się psychiatrycznie, korzystali terapii, czy też, że zażywali leki antydepresyjne. Powodowie nie znajdują się pod opieką lekarzy specjalistów. Zaprzeczył, aby utrata rodzica pozbawiała małego szansa na zbudowanie radosnego dzieciństwa, a przez to przekreślała jego szanse na powodzenie w jego przyszłym dorosłym życiu. Wiek i rozwój psychofizyczny małego wpłynął na intensywność więzi łączącej go ze zmarłym rodzicem, a co za tym idzie na zakres i rozmiar doznanej krzywdy. Zakwestionował dokumentację przedstawiającą historię choroby B. G. wskazując, że jest nieczytelna i uzupełniona pismem odręcznym. Podniósł, że pierwsza wizyta powódki miała miejsce w październiku 2013r., a ponadto powódka uczestniczyła jedynie w trzech wizytach, zaś na jedno ze spotkań w ogóle nie przysłała. Zakwestionował również istnienie między powodami, a zmarłym głębokich więzi psychicznych i osobistych. Zarzucił, że powodowie nie przedstawili żadnych dodatkowych wydatków, które ponosić muszą wskutek śmierci zmarłego. Podniósł, że zmarły miał zawieszoną działalność gospodarczą, co oznacza, że nie uzyskiwał żadnych dochodów. Zarzucił, że zmarły nieregularnie uczestniczył w budżecie domowym oraz, że brak jest podstaw do uznania, aby przyjąć, iż powodowie nie są w stanie zaspokoić uzasadnionych potrzeb.

W dniu 13 stycznia 2015r. powodowie S. L., M. L. (2), D. L. i B. G. zawarli z (...) Spółką Akcyjną w S. przed Sądem Okręgowym w Gdańsku ugodę, zgodnie z którą pozwany (...) Spółka Akcyjna w S. zobowiązał się zapłacić:

- na rzecz powoda S. L. kwotę 35.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 4.250 zł tytułem połowy opłaty od pozwu;
- na rzecz M. L. (2) kwotę 35.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 4.250 zł tytułem połowy opłaty od pozwu;
- na rzecz powoda D. L. kwotę 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 3.375 zł tytułem połowy opłaty od pozwu;

- na rzecz powoda D. L. kwotę 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 3.375 zł tytułem połowy opłaty od pozwu.

Postanowieniem z dnia 13 stycznia 2015r. Sąd Okręgowy w Gdańsku umorzył postępowanie w sprawie wobec powodów S. L., M. L. (2), D. L. i B. G..

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20 czerwca 2009r. powódka M. L. (1) zawarła z R. L. związek małżeński. Przed zawarciem związku małżeńskiego spotykali się przez 5 lat. Byli zgodnym i szczęśliwym małżeństwem.

Dowód:

-zeznania powódki M. L. (1), k. 241-242 (czas : 00:42:31 - 01:03:50), k. 355-356 (czas : 00:04:06 - 00:28:25)

-zeznania świadka M. L. (2), k. 268 (czas : 00:06:28 - 00:21:54)

Po zawarciu związku małżeńskiego powódka M. L. (1) wraz z mężem R. L. mieszkała w domu swoich rodziców. Powódka M. L. (1) za pieniądze darowane jej przez rodziców nabyła nieruchomość położoną przy ul. (...) w J.. Na działce tej wspólnie z mężem wybudowała dom. R. L. wykonywał prace wykończeniowe domu. Do domu tego wprowadzili się pod koniec 2009r. Dom obejmował parter i poddasze użytkowe. Na parterze znajduje się kuchnia, łazienka i salon.

Dowód:

-zeznania powódki M. L. (1), k. 241-242 (czas : 00:42:31 - 01:03:50), k. 355-356 (czas : 00:04:06 - 00:28:25)

-zeznania powódki M. L. (1), k. 241-242 (czas : 00:42:31 - 01:03:50), k. 355-356 (czas : 00:04:06 - 00:28:25)

W dniu 22 lutego 2011r. urodziło się pierwsze dziecko powódki M. L. (1) i R. L. - syn K. L.. R. L. był szczęśliwy, kiedy urodził się jego syn - małoletni powód K. L..

Dowód:

-zeznania powódki M. L. (1), k. 241-242 (czas : 00:42:31 - 01:03:50), k. 355-356 (czas : 00:04:06 - 00:28:25)

-zeznania świadka M. L. (2), k. 268 (czas : 00:06:28 - 00:21:54)

R. L. był osobą o spokojnym charakterze. Był uczuciowy i wrażliwy. Był pracowity. Nie był konfliktowy.

Dowód:

-zeznania świadka M. L. (2), k. 268 (czas : 00:06:28 - 00:21:54)

-zeznania świadka S. L., k. 268-269 (czas : 00:22:10 - 00:30:50)

-zeznania świadka B. G., k. 269-270 (czas : 00:30:50 - 00:40:45)

W dniu 6 października 2011r. R. L. zawarł z (...) Spółką Akcyjną umowę o dzieło, na podstawie której zobowiązał się wykonać w okresie od dnia 6 października 2011r. do dnia 18 października 2011r. dzieło w postaci wyszlifowania krawędzi na styku sekcji 701 z blokiem 700 za wynagrodzeniem w wysokości 3.207 zł (brutto).

Dowód:

-umowa o dzieło z dnia 06.10.2011r., nr (...), k. 130

W dniu 2 grudnia 2011r. R. L. zawarł z (...) Spółką Akcyjną umowę o dzieło, na podstawie której zobowiązał się wykonać w okresie 2 grudnia 2011r. do dnia 20 grudnia 2011r. dzieło w postaci wyszlifowania krawędzi dziobowych znaków zanurzenia za wynagrodzeniem w wysokości 4.171 zł (brutto).

Dowód:

-umowa o dzieło z dnia 02.12.2011r. nr (...), k. 131

W dniu 2 stycznia 2012r. R. L. zawarł z (...) Spółką Akcyjną umowę o dzieło, na podstawie której zobowiązał się wykonać w okresie 2 stycznia 2012r. do dnia 14 stycznia 2012r. dzieło w postaci wyszlifowania krawędzi dziobowych styków sekcji 505-WR. 179-300MM oraz WR.159-300MM za wynagrodzeniem w wysokości 3.411 zł (brutto).

Dowód:

-umowa o dzieło z dnia 02.01.2012r. nr (...), k. 132

Poza pracami, które R. L. wykonywał na podstawie umów o dzieło wykonywał również we własnym zakresie prace wykończeniowe w mieszkaniach, za co otrzymywał dodatkowe wynagrodzenie. Wykonywał prace remontowo-budowlane również w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, która zakończył, gdy zaczął pracować dla Stoczni (...).

Dowód:

-zeznania powódki M. L. (1), k. 241-242 (czas : 00:42:31 - 01:03:50)

-zeznania świadka M. L. (2), k. 268 (czas : 00:06:28 - 00:21:54)

-zeznania świadka S. L., k. 268-269 (czas : 00:22:10 - 00:30:50)

W dniu 15 lutego 2012r. około godz. 11:30 w miejscowości D. doszło do wypadku komunikacyjnego, wskutek którego śmierć poniósł R. L.. Sprawcą wypadku był P. P., kierujący samochodem marki m. (...) o nr rej. (...), który z niewiadomych przyczyn zjechał na przeciwny pas ruchu i uderzył w przydrożne drzewo. R. L. podróżował w tym samochodzie. W momencie wypadku R. L. miał 31 lat.

Dowód:

-odpis skrócony aktu zgonu R. L., k. 44

W dacie śmierci R. L. jego małoletni syn K. L. miał 1 rok.

Dowód:

-odpis skrócony aktu urodzenia K. L., k. 45

Z dniem 1 marca 2012r. powódka M. L. (1) została awansowana przez Wójta Gminy S. na stanowisko podinspektora ds. budżetu. Przyznano jej wynagrodzenie w kwocie 2.800 zł. Powódka aktualnie pracuje.

Dowód:

-pismo Wójta Gminy S. z dnia 01.03.2012r., k. 148

-zeznania powódki M. L. (1), k. 241-242 (czas : 00:42:31 - 01:03:50)

Po śmierci męża powódka M. L. (1) za pieniądze, które otrzymała od swoich rodziców i przy pomocy teścia urządziła na poddaszu domu cztery pokoje i łazienkę. Dom został całkowicie wykończony. Nie ma potrzeby dokonywania na niego

dotychczasowych nakładów. Na budowę domu powódka M. L. (1) nie zaciągała żadnych zobowiązań. Wszystkie pieniądze potrzebne na ten cel otrzymała od swoich rodziców.

Dowód:

-zeznania powódki M. L. (1), k. 241-242 (czas : 00:42:31 - 01:03:50), k. 355-356 (czas : 00:04:06 - 00:28:25)

-zeznania powódki M. L. (1), k. 241-242 (czas : 00:42:31 - 01:03:50), k. 355-356 (czas : 00:04:06 - 00:28:25)

Powódka M. L. (1) po śmierci męża zamknęła się w sobie. Wciąż nie pogodziła się z jego śmiercią. Gdy wspomina męża zawsze płacze.

Dowód:

-zeznania świadka B. G., k. 269-270 (czas : 00:30:50 - 00:40:45)

Powódkę M. L. (1) ze zmarłym mężem łączyła głęboka więź uczuciowa. Mąż stanowił dla niej źródło ważnych potrzeb psychicznych, tj. miłości, bezpieczeństwa, przynależności, znaczenie. Proces żałoby nie został przez nią przepracowany. U powódki działają nieświadome mechanizmy odcinania się od doświadczenia uczuć smutku, rozpacz, pustki, zaprzeczania temu poprzez koncentrowanie się na działaniu.. Wyraźnym sygnałem nieporadzenia sobie z utratą męża jest mimo upływu czasu dotychczas pojawiający się niepoohamowany płacz w sytuacji wspominania jego śmierci. Na poziomie intelektualnym powódka rozumie co się stało, natomiast emocjonalnie jest w ciągłym związku ze zmarłym. Nie potrafi się z nim rozstać.

Dowód:

-opinia sądowo-psychologiczna biegłego sądowego z zakresu psychologii E. W., k. 289-291

Wypadek z dnia 15 lutego 2012r. i jego skutki wpłynęły negatywnie na stan psychiczny powódki M. L. (1). Śmierć męża spowodowała u niej pogorszenie stanu zdrowia psychicznego. Powódka nie przeżyła procesu żałoby. Nie skonfrontowała się z faktem śmierci męża, wyparła emocje związane z jego odejściem, odcięła się od nich. Koncentrowała się na działaniu i pracy, co doprowadziło u niej do utrwalonych zmian nerwicowych, powodujących z czasem zmiany osobowości (czas trwania powyżej 2 lat) powodujące trwałe uszczerbek na zdrowiu psychicznym w wysokości 5 %. Tłumienie emocji i ich wypieranie powoduje wewnętrzne napięcie, co w przyszłości przyczynić się może do wystąpienia zaburzeń somatycznych o podłożu psychogennym.

Brak informacji, aby powódka przed śmiercią cierpiała na jakies zaburzenia, czy też choroby psychiczne. Należy domniemywać, że ewentualne podjęte leczenie psychiatryczne, czy terapia psychologiczna pozwoliłaby powódce przepracować i przejść etapy procesu żałoby. Jest to jednak wyłącznie przypuszczenie. Wskazane byłoby podjęcie przez powódkę właściwej psychoterapii.

Dowód:

-opinia sądowo-psychiatryczna biegłego sądowego z zakresu psychiatrii I. Ś., k. 308-311

Nieprzepracowana żałoba sprawia, że powódka M. L. (1) funkcjonuje w ograniczony sposób wobec swego potencjału. Skupia się na podstawowych czynnościach związanych z pracą zawodową, prowadzeniem domu oraz opieką nad dzieckiem. Nie rozwija swoich możliwości, zainteresowań, przez co jej życie jest uboższe. Ogranicza kontakty z innymi osobami, życie towarzyskie, co wtórnie wpływa na pogłębienie stanu wyobcowania, samotności, niezależnie od faktu przebywania w relacjach z rodziną. Nie ma jednoznacznego wzorca rozwoju zaburzeń związanych z nieprzepracowaną żałobą. Możliwe, że rozwiną się reakcje depresyjne, nastąpi głębsze wycofanie powódki z aktywnego życia. Nie rozwijając zainteresowań i możliwości powódka może stać się mniej kompetentnym pracownikiem, co wpłynie na jej sytuację zawodową. Możliwe też są zaburzenia somatyczne w postaci różnych dolegliwości ze strony ciała. Obecna postawa powódki ogranicza też rozwój emocjonalny jej syna. Powódka nieświadomie przekazuje mu swoją

puszkę wewnętrzną i smutek, nie widząc przy tym jego własnych potrzeb emocjonalnych, różnych od jej potrzeb i możliwości i w przyszłości może się to pogłębić. Niewątpliwie korzystnym dla powódki byłoby wsparcie profesjonalisty i psychoterapeuty, jednak by terapia przyniosła pożądany skutek powódka musiałaby uznać swój problem i dopuścić niemożność poradzenia sobie z nim. Wymienione implikacje są jedynie potencjalną możliwością. Każda osoba funkcjonuje w sposób niepowtarzalny, zależny od własnych zasobów, sytuacji zewnętrznej i interakcji między nimi, stąd nie sposób przewidzieć względnie z dużym prawdopodobieństwem, jak rozwinię się stan powódki, równie dobrze może z biegiem czasu względnie prawidłowo uporać się z żałobą.

Dowód:

-pisemna uzupełniająca opinia sądowo-psychologiczna biegłego sądowego z zakresu psychologii E. W., k. 333-334

Małoletni powód K. L. rozwijał bliskie, zaspokajające ważne potrzeby psychiczne więzi z ojcem. Proces ten został zaburzony na skutek śmierci ojca. Na chwilę obecną trudno ocenić ich istnienie. Trudności z uzyskaniem od matki precyzyjnego opisu zachowań dziecka po śmierci ojca nie pozwalają ocenić, jaki wpływ na nie w tamtym czasie miał proces żałoby. Na poziomie świadomym dziecko obecnie nie ma poczucia straty. Nie pamięta, jak to jest mieć ojca. Utrata ojca we wczesnym okresie życia ma na dziecko wpływ poprzez postawę matki, to jak ona przeżyła proces żałoby, na ile potrafi nie zalewać dziecka swoimi uczuciami, umożliwiając mu wyrażenie siebie, swoich stanów, potrzeb. W tym przypadku matka zareagowała emocjonalnym odcięciem, co spowodować może, że nie doświadczając własnych stanów uczuciowych nie dostrzega ich też w synu, a to może w dalszej perspektywie prowadzić do rozwijania nieprawidłowych mechanizmów przystosowawczych.

Dowód:

-opinia sądowo-psychologiczna biegłego sądowego z zakresu psychologii E. W., k. 292-294

Brak otwartej emocjonalnie, kontenerującej, tj. przyjmującej i pomieszczającej w sobie stany afektywne dziecka matki sprawia, że dziecko nie może w pełni bezpiecznie wyrazić swoich uczuć. Kumulowanie ich prowadzi do napięć wewnętrznych, które mogą być rozładowane płaczem, czy agresją bierną - opór, odmowa współpracy lub czynną - atak werbalny, czy fizyczny. Małoletni powód ma zaburzone poczucie bezpieczeństwa, co ogranicza rozwój jego tożsamości i niezależności. Utrzymywanie takiego stanu rzeczy może niekorzystnie wpłynąć na rozwój dziecka. Małoletni powód może być lękliwy, mało samodzielny, skłonny nadmiernie, nieadekwatnie do silnych reakcji emocjonalnych, co utrudni mu rozwijanie kompetencji społecznych, interpersonalnych, a w dalszej kolejności wpłynąć może na ukształtowanie dysfunkcyjnych cech osobowości. Nie sposób jednoznacznie określić bardziej precyzyjnie, jakie to mogą być cechy, ponieważ jednostka rozwija się indywidualnie w zależności od własnych zasobów, sytuacji zewnętrznej i interakcji między nimi. Brak ojca może wywrzeć wpływ na rozwój psychofizyczny dziecka. Małoletni powód mając do czynienia z idealizowaną przez matkę postacią ojca, nie mogąc się z nią realnie skonfrontować, może rozwinać poczucie niższej wartości, mieć poczucie niemożności dorównania ideałowi. To z kolei może warunkować skłonność do frustracji i agresji. Istotnym w tym przypadku jest fakt bliskiej relacji małoletniego powoda z dziadkiem, co niewątpliwie korzystanie wpływa na jego identyfikację z rolą mężczyzny, budowaniem męskiej tożsamości i równowagi wpływ matki. Przedstawione implikacje są jedynie prezentacją możliwości. Nie sposób obecnie przewidzieć z dużym prawdopodobieństwem, jak będzie następował rozwój małoletniego powoda. Pewnym jest to, że jeśli matka nie upora się z żałobą konsekwencje jej stanu wpłyną niekorzystnie na rozwój psychiczny dziecka.

Dowód:

-pisemna uzupełniająca opinia sądowo-psychologiczna biegłego sądowego z zakresu psychologii E. W., k. 331-332

Powódka M. L. (1) w piśmie z dnia 20 kwietnia 2012r. doręczonym pozwanemu w dniu 23 kwietnia 2012r. zgłosiła szkodę domagając się od pozwanego kwoty 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 6.490 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu.

Dowód:

-pismo powódki M. L. (1) z dnia 20.04.2012r., k. 49-56

-potwierdzenie doręczenia, k. 59

Pozwany decyzją z dnia 8 maja 2012r. przyznał powódce M. L. (1) kwotę 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwotę 6.490 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu. Decyzją z dnia 22 marca 2013r. pozwany przyznał powódce dodatkowo kwotę 15.000 zł tytułem odszkodowania oraz kwotę 5.000 zł tytułem zwrotu kosztów nagrobka.

Dowód:

-decyzje pozwanego z dnia 08.05.2012r. i z dnia 22.03.2013r., k. 60-61

-potwierdzenia zapłaty, k. 62-63

Małoletni powód K. L. reprezentowany przez przedstawiciela ustawowego M. L. (1) w piśmie z dnia 20 kwietnia 2012r. doręczonym pozwanemu w dniu 23 kwietnia 2012r. zgłosił szkodę domagając się kwoty 250.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Dowód:

-pismo powoda K. L. z dnia 20.04.2012r., k. 64-68

-potwierdzenie doręczenia, k. 71

Pozwany decyzją z dnia 9 maja 2012r. przyznał małoletniemu K. L. kwotę 25.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Decyzją z dnia 18 września 2012r. przyznał mu dodatkowo kwotę 15.000 zł tytułem odszkodowania.

Dowód:

-decyzje pozwanego z dnia 09.05.2012r. i z dnia 18.09.2012r., k. 72-73

Małoletni powód K. L. po śmierci ojca nie otrzymał żadnych świadczeń z ubezpieczenia społecznego z powodu nieopłacania ZUS. W bieżących sprawach życia codziennego powódce M. L. (1) pomagają rodzice oraz teściowie. Powódka M. L. (1) ponosi koszty utrzymania domu w postaci 4.000 zł rocznie z tytułu opłaty za ogrzewanie domu, 100 zł co dwa miesiące z tytułu opłaty za energię elektryczną, 60 zł tytułem opłaty za wodę i ścieki, 200 zł tytułem opłaty za przedszkole dla małoletniego powoda K. L., 300 zł rocznie z tytułu opłaty za podatek od nieruchomości, 500 zł tytułem opłaty za ubezpieczenie domu i 1.700 zł rocznie z tytułu opłaty za ubezpieczenie samochodu.

Dowód:

-zeznania powódki M. L. (1), k. 241-242 (czas : 00:42:31 - 01:03:50), k. 355-356 (czas : 00:04:06 - 00:28:25)

Małoletni powód K. L. aktualnie ma pięć lat. Pyta o ojca. Brakuje mu go. Swoim zachowaniem nie odbiega od rówieśników. Nie ma szczególnych problemów. Śpi sam w swoim pokoju. Chodzi do przedszkola. Rodzice zmarłego R. L. mają bardzo dobre relacje z małoletnim powodem K. L..

Dowód:

-zeznania powódki M. L. (1), k. 241-242 (czas : 00:42:31 - 01:03:50), k. 355-356 (czas : 00:04:06 - 00:28:25)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie. Sąd uznał odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego co do zasady, przyjmując jednak za zasadne obniżenie kwot zadośćuczynienia i odszkodowania dochodzonego przez powódów. Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zgromadzonego w aktach sprawy materiału dowodowego, w szczególności wnioskując w oparciu o dokumenty prywatne, zeznania świadków, opinie sporządzone przez biegłych sądowych z zakresu psychologii i psychologii oraz zeznania powódki M. L. (1) przesłuchanej w charakterze strony postępowania.

Dokumenty prywatne Sąd ocenił na podstawie art. 245 k.p.c. Wynika z niego, że dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała złożyła oświadczenie w nim zawarte. Sąd nie znalazł podstaw do podważenia wiarygodności przedmiotowych dowodów, przy czym ich prawdziwość, jak również autentyczność nie była kwestionowana przez strony postępowania.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania złożone przez wszystkich przesłuchanych w toku postępowania świadków S. L. , M. L. (2) i B. G. (rodziców i siostry zmarłego) . W pełni dał wiarę im zeznaniom w zakresie, w jakim odnosiły się do relacji zachodzących pomiędzy powódką M. L. (1) a zmarłym, silnej więzi emocjonalnej, jaka między nimi istniała, jak również negatywnych przeżyć doznanych w związku ze śmiercią R. L., stanu zdrowia psychicznego powódki oraz zmian w życiu codziennym, jakie stały się konsekwencją nagłej śmierci męża. Ich zeznania zdaniem Sądu były konsekwentne, spójne z pozostałym materiałem dowodowym i logiczne. Sąd nie znalazł podstaw do podważenia ich wiarygodności.

Walor wiarygodności Sąd przyznał opiniom biegłych sądowych. Przedstawione w sprawie opinie w ocenie Sądu zostały wykonane w sposób rzetelny, z wykorzystaniem specjalistycznej wiedzy, które ponadto w swojej treści zawierały wyczerpujące i wnikliwe wnioski. Biegli dokonali oceny rzeczywistego stanu zdrowia psychicznego powodów i zmian, jakie w tym zakresie nastąpiły po doznanej stracie i jakie mogą nastąpić w przyszłości. Biegli skrupulatnie w ocenie Sądu przeprowadzili wywód myślowy w przedmiocie aktualnych zaburzeń psychicznych powódki M. L. (1) oraz funkcjonowania i możliwości dalszego rozwoju małoletniego powoda K. L.. Tok rozumowania przedstawiony przez biegłych należało uznać za logiczny, a nadto konsekwentny. Powyższym opiniom Sąd dał wiarę w całości, albowiem biegli w sposób szczegółowy przedstawili okoliczności, jakie stały się podstawą wniosków w nich wskazanych, odwołując się do konkretnych faktów. Biegli dysponowali również niewątpliwie odpowiednią wiedzą i doświadczeniem predestynującym ich do wydania przedmiotowych opinii. Wnioski wyciągane przez biegłych nadto należało uznać za zgodne z zasadami logicznego rozumowania i wiedzy zawodowej.

Sąd uznał zeznania powódki M. L. (1) w całości za wiarygodne. Powódka zgodnie zeznawała w przedmiocie zdarzenia, które było przyczyną śmierci bliskiej jej osoby, jak relacji jaka łączyła ją ze zmarłym mężem, stanem psychicznym, w jakim się znajduje oraz traumy, jakiej doznała w związku z tym tragicznym zdarzeniem. Zeznania powódki Sąd uznał za spójne, logiczne i konsekwentne, a przede wszystkim odzwierciedlające stopień rzeczywiście doznanej przez nią straty i charakteru więzi, jaka łączyła ją z mężem.

Poza sporem w niniejszej sprawie była krzywda, jakiej powodowie doznali wskutek śmierci męża i ojca R. L.. Przedmiotem sporu natomiast był zakres rzeczywistej krzywdy oraz wysokość dochodzonego przez powódów zadośćuczynienia oraz odszkodowania z tytułu pogorszenia się ich sytuacji życiowej.

Zgodnie z art. 822 § 1 k.c. stanowiącym podstawę odpowiedzialności pozwanego wobec powódki, przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej ubezpieczyciel zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo ubezpieczony. Jako podstawę prawną jego odpowiedzialności Sąd przyjął również art. 98 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. 2003, nr 124 poz. 1152).

Zgodnie z art. 446 § 4 k.c. Sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Niniejszy przepis stanowi podstawę do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych przez bliskich członków rodziny zmarłego, jednakże tylko tych, którzy wykażą, że

między zmarłym, a nimi istniała szczególnego rodzaju bliska więź emocjonalna. Takimi członkami rodziny dla zmarłego R. L. była powódka M. L. (1) (żona) oraz małoletni powód K. L. (syn). W toku niniejszego procesu bez wątplenia zostało wykazane, że pomiędzy nimi, a zmarłym istniała silna więź emocjonalna.

Na podstawie zgromadzonego w aktach sprawy materiału dowodowego Sąd uznał za uzasadnione roszczenie powodów nie mając jakichkolwiek wątpliwości, iż doznali oni bardzo bolesnej straty, dlatego też przyznanie im zadośćuczynienia Sąd uznał za jak najbardziej uzasadnione. Istotą zadośćuczynienia jest jego związek z doznawaną przez poszkodowanego krzywdą przejawiającą się zarówno w cierpieniach fizycznych, to znaczy bólu jak również w cierpieniach psychicznych, które objawiają się poprzez ujemne uczucia, poczucie starości, bezsilności, czy osamotnienia. Zadośćuczynienie pieniężne ma na celu przede wszystkim złagodzenie doznanych cierpień i pieniężne zrekompensowanie doznanej przez poszkodowanego krzywdy.

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że powódka M. L. (1) doznała krzywdy niezwykle bolesnej, której źródłem była strata bliskiej jej osoby, która była dla niej wsparciem w każdej sytuacji, która zawsze otaczała ją opieką, troszczyła się o nią i stanowiła ostoję, dając poczucie bezpieczeństwa. Nie budzi wątpliwości, że śmierć męża i to dodatkowo w tak młodym wieku stanowi niezwykle bolesne przeżycie i wydarzenie, które dla normalnie funkcjonującego człowieka stanowi największą życiową tragedię, prowadząc w konsekwencji do naruszenia prawa do prawidłowo funkcjonującej rodziny, co następuje poprzez zerwanie więzi rodzinnych. Mając na uwadze zgromadzony w sprawie materiał dowodowy oczywistym jest w ocenie Sądu, że powódka doznała ogromnej krzywdy. W wyniku śmierci męża jej codzienność z oczywistych przyczyn została zaburzona. Strata, jakiej doznała spowodowała, że utraciła ona poczucie bezpieczeństwa i stabilizacji życiowej. Bez wątplenia utraciła bardzo bliską jej osobę, która przez wiele lat stale obecna była w jej życiu, z którą łączyła ją silna i osobista relacja. Powódka przez wiele lat tworzyła z R. L. udany i szczęśliwy związek partnerski, który następnie został scementowany zawarciem związku małżeńskiego. Miłość, przywiązanie, więź emocjonalna i uczuciowa, poczucie bezpieczeństwa i stabilności, które powstają poprzez tworzenie wspólnego życia w wyniku zawarcia związku małżeńskiego stanowią uczucia o charakterze bardzo subiektywnym. Powódka i jej mąż w dacie jej śmierci byli ludźmi młodymi i dopiero zaczynali budować wspólne rodzinne życie. Rok przed śmiercią R. L. na świat przyszło ich pierwsze dziecko, które stanowiło dla nich ogromną radość, a którą wspólnie mogli odczuwać jednak bardzo krótko. W wyniku doznanej straty na powódce spoczął ciężar dbania o gospodarstwo domowe i zapewnienie właściwych warunków bytowych synowi. Krzywda wywołana śmiercią męża jest, oceniając według kryteriów obiektywnych jedną z najmocniej dotkliwych i najmocniej odczuwalnych, z uwagi na rodzaj i siłę więzów rodzinnych oraz rolę pełnioną w rodzinie, w tym przypadku przez męża. W rozpoznawanej sprawie krzywda jest tym bardziej dotkliwa, że śmierć nastąpiła wskutek wypadku komunikacyjnego, który wydarzył się nagle i dotknął osobę młodą, w pełni sił, zaangażowaną rodzinnie, mającą plany na przyszłość i stanowiącą oparcie dla założonej, co dopiero rodziny. Poczucie krzywdy powódki wynikające z osobistego żalu, bólu, osamotnienia, cierpienia i bezradności powiększyła niewątpliwie świadomość, że spadł na nią cały ciężar opieki, wychowania i odpowiedzialności za dziecko. Dokonując oceny stopnia pokrzywdzenia powódki Sąd wziął pod uwagę, że mimo doznanej straty i jej bolesnych następstw, powódka musiała znaleźć w sobie dość siły, aby udźwignąć trudy codzienności i wrócić do swojego życiowego rytmu. Przy czym, jak wynika z opinii biegłych sądowych powódka do dnia dzisiejszego nie poradziła sobie z doznaną krzywdą, wciąż wypiera stratę męża, nie godząc się z jego nieobecnością.

W przypadku małoletniego powoda K. L. dokonanie oceny przesłanki charakteru więzi było nieco utrudnione, ponieważ w dacie śmierci R. L. małoletni powód miał tylko rok życia. Więzy między nim, a ojcem dopiero zaczęła się kształtować, oczywiście nie pomijając już tej, jaka nawiązała się w okresie od urodzenia małoletniego powoda do daty śmierci jego ojca. Nie można jednak w jego przypadku powiedzieć, aby nawiązała się między nim, a zmarłym ojcem silna więź emocjonalna. Wszystkie informacje, jakie posiada na temat ojca zna on od swoich bliskich. Wyobrażenie na temat ojca, jakie ma, zostało stworzone poprzez opisy przedstawione mu przez członków rodziny, głównie przez matkę - powódkę M. L. (1). W wyniku dramatycznego zdarzenia małoletni powód jednak bezpowrotnie i ostatecznie został pozbawiony możliwości budowania relacji z ojcem i od początku swojego życia został zmuszony żyć w niepełnej rodzinie. Zdaniem Sądu utrata ojca już w tak młodym wieku dodatkowo wzmacnia poczucie doznanej

krzywdy. Małoletni powód został pozbawiony obecności osoby tak naprawdę najbliższej na każdym etapie swojego życia. Został pozbawiony możliwości uczestniczenia przez ojca w kształtowaniu swojej osobowości, określaniu swojej tożsamości, czy budowaniu emocji. Nie powinno budzić wątpliwości, że obecność ojca jest jak najbardziej wskazana do prawidłowego ukształtowania tych właściwości. Wskutek wypadku bezpowrotnie został pozbawiony możliwości czerpania z doświadczenia i wiedzy ojca, pozbawiony wsparcia i troski, jaką ten miał ją otaczać. Strata, jakiej doznał wskutek jego śmierci jest nieodwracalna i zapewne do końca jego życia będzie stanowiła bardzo bolesne wspomnienie.

Określając wysokość kwoty zadośćuczynienia Sąd kierował się przede wszystkim tym, że kwota ta powinna obejmować rekompensatę krzywdy moralnej, to jest krzywdy pozostającej w sferze subiektywnych, wewnętrznych przeżyć danej osoby. Do okoliczności mających wpływ na rozmiar szkody orzecznictwo zalicza: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego z zmarłym, wreszcie wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia. Relewantne są również takie okoliczności jak: rola w rodzinie pełniona przez osobę zmarłą i stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości, a także zdolność jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego (wyrok SN z dnia 7 marca 2014r., IV CSK 374/13, LEX nr 1438653).

Z uwagi na zakres doznanej przez powodów krzywdy Sąd uznał za uzasadnione przyznać tytułem zadośćuczynienia powódce M. L. (1) kwotę 75.000 zł zaś małoletniemu powodowi K. L. kwotę 55.000 zł uwzględniając już wypłacone przez pozwanego świadczenia po 25.000 zł. Sąd przyjął, że niniejsze kwoty będą adekwatne do stopnia krzywdy, jakiej powodowie doznali. Na wysokość zasądzonych od pozwanego na rzecz powodów kwot wpływ miał rodzaj naruszonego dobra osobistego zarówno w przypadku zmarłego, którym było jego życie, jak również w przypadku powodów, którym była więź rodzinna łącząca ich ze zmarłym. Niewątpliwie znaczenie miała również intensywność negatywnych przeżyć, jakie zawsze są konsekwencją śmierci bliskiej osoby, w szczególności rodzica, czy małżonka. Powódka M. L. (1) jest osobą młodą i ma jeszcze możliwość ułożenia sobie życia. Jej stan psychiczny wciąż jest zły, jak wynika z opinii biegłych sądowych, jednakże przy wdrożeniu psychoterapii może on ulec poprawie. Zdaniem Sądu kwota 100.000 zł, która łącznie została przyznana powódce M. L. (1) jest świadczeniem jak najbardziej adekwatnym do zakresu doznanej przez nią krzywdy.

W przypadku małoletniego powoda K. L. Sąd uznał, że jego cierpienie ma mniejszy wymiar niż matki, gdyż w dacie śmierci ojca miał zaledwie rok i nie pamięta tego tragicznego momentu, dlatego też przyznane mu świadczenie powinno być niższe od tego, które Sąd przyznał jego matce. Wszystkie negatywne emocje związane ze stratą przekazywane były małoletniemu powodowi przez matkę. Na poziomie świadomym nie ma poczucia straty, gdyż nie pamięta ojca. Mimo to niewątpliwie jednak poniósł on stratę, gdyż w wyniku śmierci rodzica zmuszony został wychowywać się w niepełnej rodzinie. W związku z tym Sąd uznał, że uzasadnionym było przyznanie mu łącznie kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia, przy czym Sąd w wyroku zasądził kwotę 55.000 zł, mając na uwadze, że pozwany wypłacił na jego rzecz kwotę 25.000 zł.

Sąd w pozostałym zakresie oddalił powództwo w przedmiocie zadośćuczynienia dochodząc do wniosku, że kwoty dochodzone przez powodów były zawyżone. Oczywiście Sąd w żadnej mierze nie podważa bolesności przeżyć powodów i krzywdy, jakiej doznali oraz bezpowrotnej utraty możliwości budowania relacji z mężem i ojcem, to jednak należy mieć na uwadze, że zadośćuczynienie jest to jednorazowe świadczenie, które ma złagodzić skutki doznanych cierpień. W związku z tym nie można go utożsamiać z dostarczeniem stałego źródła utrzymania. Kwoty zasądzone w wyroku zdaniem Sądu powinny stanowić odczuwalną wartość, która zapewne nie zrekompensuje poniesionej przez powodów bolesnej straty, jednakże może ułatwić im przyszłą egzystencję. Wolą ustawodawcy nie było wprowadzenie instytucji zadośćuczynienia celem polepszania sytuacji materialnej osób, które doznały krzywdy, lecz przede wszystkim rekompensata krzywdy rozumianej w znaczeniu niematerialnym. Niniejszej instytucji nie można traktować jako zmierzającej do polepszenia sytuacji materialnej kosztem osoby, która poniosła śmierć.

Powodowie wnosili ponadto o zasądzenie od pozwanego odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia się ich sytuacji życiowej. Zgodnie z art. 446 § 3 k.c. Sąd może ponadto przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

Przedmiotowe odszkodowanie ma na celu przede wszystkim zniwelowanie poniesionej szkody majątkowej przez najbliższego członka rodziny zmarłego. Ma ono wynagradzać uszczerbki majątkowe. Znaczne pogorszenie sytuacji życiowej obejmuje niekorzystne zmiany w sytuacji materialnej najbliższego członka rodziny zmarłego oraz zmiany w sferze jego dóbr niematerialnych, które wpływają na sytuację materialną. Są to zarówno zmiany znane i istniejące w dacie orzekania, jak i zmiany mogące powstać w przyszłości, a dające się przewidzieć na podstawie zasad doświadczenia życiowego. Może to być utrata pomocy, wsparcia i opieki ze strony zmarłego lub możliwości uzyskania w przyszłości stabilnych warunków życiowych, ale mogą to być także niekorzystne zmiany w psychice, takie jak stres, depresja, poczucie osamotnienia, które mają wpływ na stan zdrowia, osłabienie aktywności życiowej lub zawodowej i w konsekwencji powodują pogorszenie sytuacji majątkowej. Pogorszenie sytuacji życiowej polega jednak nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, lecz także na utracie realnej możliwości samej stabilizacji warunków życiowych lub ich realnego polepszenia. Pogorszenie się sytuacji życiowej musi być obiektywnym i przyczynowo uzasadnionym wynikiem śmierci osoby najbliższej, a nie wynikać tylko z subiektywnych reakcji i ich życiowych konsekwencji. Jest oczywiste, że rozmiar tych szkód z reguły nie może być dokładnie ustalony i wskutek tego również określenie wysokości stosownego odszkodowania może być dokonane tylko z pewnym przybliżeniem. Ocena znacznego pogorszenia zależy od rozmiarów ujemnych następstw natury majątkowej spowodowanych przez śmierć osoby najbliższej, zarówno już istniejących, jak i dających się na podstawie zasad doświadczenia życiowego przewidzieć w przyszłości. Szkodę podlegającą naprawieniu w oparciu o przepis art. 446 § 3 k.c. należy traktować, jako szkodę na osobie wywołującą ujemne skutki w sferze jej interesów majątkowych. Podstawowym warunkiem przyznania odszkodowania w tym przypadku jest wykazanie, że nastąpiło znaczne pogorszenie sytuacji życiowej.

Na rzecz powódki Sąd zasądził kwotę 35.000 zł z uwzględnieniem kwoty już wypłaconej przez pozwanego przed wytoczeniem procesu w kwocie 15.000 zł. W przypadku powódki nie można było przyjąć, aby jej sytuacja życiowa uległa znacznemu pogorszeniu, jedynie poza utratą dochodów uzyskiwanych przez jej zmarłego męża. Przed śmiercią męża powódka z darowanych jej do majątku osobistego pieniędzy wybudowała dom, który aktualnie jest wykończony. Powódka nie ma zobowiązań kredytowych, które aktualnie zmuszona byłaby spłacać bez pomocy męża. Niewątpliwie powódka straciła pomoc ze strony męża, który dokładał się do budżetu domowego, jednakże przedstawiony przez powódkę materiał dowodowy pozwalał jedynie na stwierdzenie, że zmarły w okresie czterech miesięcy przed śmiercią wykonywał umowy o dzieło za wynagrodzeniem. Pogorszenie się sytuacji życiowej powódki można było jedynie skonfrontować z wysokością otrzymywanych przez zmarłego wynagrodzeń. Sąd ostatecznie doszedł do wniosku, że zachodziły podstawy do przyznania powódce odszkodowania z tytułu pogorszenia się sytuacji życiowej w wysokości 50.000 zł. , zwłaszcza wobec braku jakichkolwiek wyliczeń dochodzonej w pozwie kwoty 135 .000 zł (+15.000 zł = 150.000 zł)

W przypadku małoletniego powoda K. L. uzasadnionym było ustalenie wysokości należnego odszkodowania w wysokości 80.000 zł. W wyroku Sąd zasądził jednak 65.000 zł, gdyż przed procesem pozwany uregulował na jego rzecz z tego tytułu kwotę 15.000 zł. Sąd uznał, że jego pogorszenie sytuacji życiowej wyraża się przede wszystkim w tym, że ojciec nie będzie partycypował w kosztach jego utrzymania, co zapewne miałyby miejsce gdyby żył. Oczywiście Sąd ma na względzie, że małoletni powód nie otrzymał żadnego świadczenia, choćby w postaci renty, jednakże odpowiedzialnością finansową z tego powodu nie można obciążać pozwanego. Gdyby zmarły był ubezpieczony wówczas małoletni powód niniejsze świadczenie otrzymałby. Winę za jego brak ponoszą jedynie rodzice małoletniego powoda, nie zaś pozwany. Odszkodowanie jednak małoletniemu powodowi należało przyznać, gdyż jak wynika z materiału dowodowego zmarły partycypował w kosztach utrzymania, brak jego dochodów zaś powoduje, że sytuacja życiowa małoletniego powoda uległa pogorszeniu, gdyż aktualnie na budżet gospodarstwa domowego składa się jedynie wynagrodzenie jego matki, powódki M. L. (1).

Na podstawie art. 481 § 1 k.c. jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Odsetki ustawowe stanowią rekompensatę uszczerbku majątkowego doznanego przez wierzyciela wskutek pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z należnego mu świadczenia pieniężnego. Uzasadnionym na gruncie niniejszej sprawy było przyznanie odsetek ustawowych zgodnie

z żądaniem pozwu , odnośnie zadośćuczynienia od dnia 24 maja 2012r. do dnia zapłaty , natomiast odnośnie odszkodowania od dnia 14.04.2013r. (powódka) i od dnia 7.10.2013r. (powód) - po upływie 30 dni od zgłoszenia roszczeń w tym zakresie pozwanemu. Jednocześnie Sąd mając na uwadze, iż przepis art. 481 k.c. został znowelizowany ustawą z dnia 9 października 2015r. (Dz.U. 2015 poz. 1830) o zmianie ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2016r. - zasądził od dnia 1 stycznia 2016r. do dnia zapłaty odsetki ustawowe za opóźnienie

Mając na uwadze powyższe Sąd orzekł, jak w pkt I i II wyroku na podstawie art. 822 § 1 k.c. w zw. art. 446 § 4 k.c. w zw. art. 446 § 3 k.c. w zw. z art. 6 k.c. oraz jak w pkt III wyroku na podstawie art. 822 § 1 k.c. w zw. art. 446 § 4 k.c. w zw. art. 446 § 3 k.c. w zw. z art. 6 k.c. a contrario.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. i 100 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Mając na uwadze wysokość dochodzonych pozwem kwot i wysokość zasądzonych świadczeń stwierdzić należy, że powódka M. L. (1) wygrała w 31% , zaś powód K. L. w 39% , zatem pozwany utrzymał się ze swoim stanowiskiem odpowiednio w 69% i 61% Powódka poniosła następujące koszty opłata od pozwu 18.000 zł , koszty zastępstwa procesowego 7217 zł 1//2 zaliczki na wydatki 300 zł x 31%= 7.910,27 zł , zaś pozwany poniósł koszty 7217 zastępstwa procesowego i 300 zł zaliczki x 69% =5186,73 zł, po kompensacie na rzecz powódki zasądzono kwotę 2723,54 zł. Powód poniósł koszty 15.500 zł opłata od pozwu , 7217 zł koszty zastępstwa procesowego , 300 zł zaliczki na biegłego x 39% = 8976,63 zł , zaś pozwany 7217 zł kosztów zastępstwa procesowego i 300 zł zaliczki x 61% = 4585,37 zł , po kompensacie na dobro powoda pozostała kwota 4391,26 zł w punkcie V wyroku rozdzielono pomiędzy stronami pozostałe koszty sądowe – wydatki na wynagrodzenia biegłych wyłożone tymczasowo przez Skarb Państwa w kwocie 474,18 zł według średniej wygranej /przegranej obu powodów czyli 65% do 35% po stronie pozwanej .